

POSTANOWIENIE

Dnia 12 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej,

w sprawie **P.K., W.P. i M.M.**

oskarżonych z art. 107 § 1 k.k.s. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 12 września 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 18 sierpnia 2017 r., sygn. akt V Kz [...] /17

zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego [...] w Ł.

z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt V K [...] /16,

uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

P.K., W.P. i M.M. zostali oskarżeni o popełnienie przestępstw skarbowych kwalifikowanych – odpowiednio – z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.; art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. oraz z art. 107 § 4 k.k.s. w zw. z art. 107 § 1 k.k.s.

Sąd Rejonowy [...] w Ł. postanowieniem z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt V K [...] /16, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., umorzył postępowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy w Ł., po rozpoznaniu zażalenia Naczelnika [...] Urzędu Celno-Skarbowego Delegatura [...] w Ł., postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2017 r., sygn. akt V Kz [...] /17, zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że przyjął za podstawę umorzenia postępowania w sprawie Sądu Rejonowego [...] w Ł., sygn. akt V K [...] /16 – art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.

Postanowienie Sądu odwoławczego zostało zaskarżone w całości na niekorzyść oskarżonych przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego, który we wniesionej kasacji podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść postanowienia naruszenia przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., polegającego na wyrażeniu błędnego poglądu, że z uwagi na przedłużenie przez prokuratora czasu trwania dochodzenia w sprawie na podstawie art. 153 § 1 zd. trzecie k.k.s., w brzmieniu przed dniem 1 lipca 2015 r., co oznaczało objęcie tego postępowania prowadzonego przez finansowy organ postępowania przygotowawczego nadzorem, który trwa do jego zakończenia, jedynym uprawnionym organem do wniesienia w tej sprawie aktu oskarżenia w dniu 23 marca 2015 r., w myśl obecnie obowiązujących przepisów art. 155 § 1 i 2 k.k.s., był prokurator, co skutkowało zmianą podstawy prawnej postanowienia Sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania karnoskarbowego przeciwko oskarżonym, z uwagi na brak skargi uprawnionego oskarżyciela, podczas gdy w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. Urząd Celny [...] w Ł. był uprawniony do sporządzenia aktu oskarżenia i wniesienia go do właściwego sądu, a zmiana z dniem 1 lipca 2015 r. stanu prawnego, obejmująca uregulowania dotyczące uprawnień prokuratora i finansowych organów postępowania przygotowawczego w zakresie wnoszenia aktu oskarżenia, która nastąpiła na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1247), nie mogła mieć wpływu na skuteczność wniesionego wcześniej aktu oskarżenia.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego zasługuje na uwzględnienie, co doprowadziło do uchylenia zaskarżonego nią postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania.

Wbrew bowiem stanowisku wyrażonemu w postanowieniu Sądu drugiej instancji w sprawie nie wystąpiła negatywna przesłanka procesowa w postaci braku skargi uprawnionego oskarżyciela (art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s.). Lektura uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wskazuje, że uwadze Sądu odwoławczego jakby umknęła zmiana normatywna dokonana na gruncie art. 155 § 1 i 2 k.k.s., co potwierdza odwołanie się przez Sąd *ad quem* do treści tych przepisów w brzmieniu po wejściu w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1247), z których wynika, że w wypadku dochodzenia o przestępstwo skarbowe objętego nadzorem prokuratora jedynie prokurator może sporządzić i wnieść akt oskarżenia. Tymczasem zamknięcie dochodzenia, a następnie sporządzenie i wniesienie aktu oskarżenia przez Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego nastąpiło przed 1 lipca 2015 r., zaś zgodnie z art. 28 wspomnianej powyżej ustawy nowelizującej czynności procesowe dokonane przed dniem jej wejścia w życie są skuteczne, jeżeli dokonano ich z zachowaniem przepisów dotychczasowych. Badając zatem uprawnienia Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego do wniesienia i aktu oskarżenia należało dokonać analizy przepisów obowiązujących w momencie wnoszenia skargi.

Wprawdzie rzeczywiście postępowanie przygotowawcze, prowadzone przez finansowy organ postępowania przygotowawczego, było wielokrotnie przedłużane przez prokuratora, co zgodnie z poglądem wyrażonym w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2016 r., I KZP 13/15 (OSNKW 2016/3/17), oznaczało objęcie przez prokuratora nadzorem tego dochodzenia. Tyle tylko, że z chwilą zamknięcia dochodzenia kończył się także nadzór prokuratora, na co wskazuje unormowanie zawarte w art. 155 § 1 k.k.s. w brzmieniu obowiązującym w

momencie wnoszenia aktu oskarżenia w niniejszej sprawie, tj. sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 27 września 2013 r. Zgodnie bowiem z ówczesnym brzmieniem tego przepisu, w ciągu 14 dni od daty zamknięcia dochodzenia finansowy organ postępowania przygotowawczego sporządza akt oskarżenia i wnosi do właściwego sądu oraz popiera go przed tym sądem. O wniesieniu aktu oskarżenia w sprawie o przestępstwo skarbowe organ finansowy niezwłocznie zawiadamia prokuratora przez doręczenie odpisu tego aktu. W świetle tego unormowania nie może budzić zatem wątpliwości pogląd, że w niniejszej sprawie Naczelnik Urzędu Celno-Skarbowego był uprawniony do samodzielnego sporządzenia i wniesienia aktu oskarżenia po zamknięciu dochodzenia postanowieniem z dnia 20 lutego 2015 r. (k. 295, t. II). Prokurator zaś nie miał możliwości zatwierdzenia aktu oskarżenia, skoro otrzymywał tylko jego odpis, bez akt, które stanowiły podstawę dowodową skargi.

Dlatego też należy podzielić pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2017 r. IV KK 282/16 (LEX nr 2258048), zgodnie z którym do dnia 30 czerwca 2015 r. nadzór prokuratora na dochodzeniu prowadzonym przez finansowy organ postępowania przygotowawczego kończył się z chwilą jego zamknięcia i nie obejmował już czynności tego organu, dokonywanych w ciągu następnych 14 dni, a związanych ze sporządzeniem i wniesieniem aktu oskarżenia. W poprzednim stanie prawnym nie przewidziano obowiązku zatwierdzania aktu oskarżenia przez prokuratora, nawet jeżeli obejmował on dochodzenie w sprawie o przestępstwo skarbowe swoim nadzorem. Wymogi te stanowiły samodzielną i odmienną regulację od przepisów Kodeksu postępowania karnego, co prowadzi do wniosku, że nieuprawnione było odwoływanie się Sądu odwoławczego do treści art. 298 § 1 k.p.k. oraz art. 326 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. na poparcie stanowiska o szerokich uprawnieniach nadzorczych prokuratora w stanie prawnym sprzed nowelizacji (zob. też: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2017 r., IV KK 225/15, LEX nr 2258047). To dopiero w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. prokurator ma wyłączną kompetencję do wnoszenia aktu oskarżenia w sprawach karnych skarbowych obejmujących zarówno sprawy, w których było prowadzone śledztwo, jak i sprawy w których było prowadzone dochodzenie objęte

jego nadzorem (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2018 r., V KK 180/17, LEX nr 2434483).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odwoławczy, mając na względzie powyższe rozważania, dokona powtórnej, wnikliwej weryfikacji zasadności umorzenia postępowania przez Sąd Rejonowy [...] w Ł. na podstawie określonej w sentencji postanowienia tego Sądu, a zakwestionowanej we wniesionym zażaleniu Naczelnika [...] Urzędu Celno-Skarbowego Delegatura [...] w Ł.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.